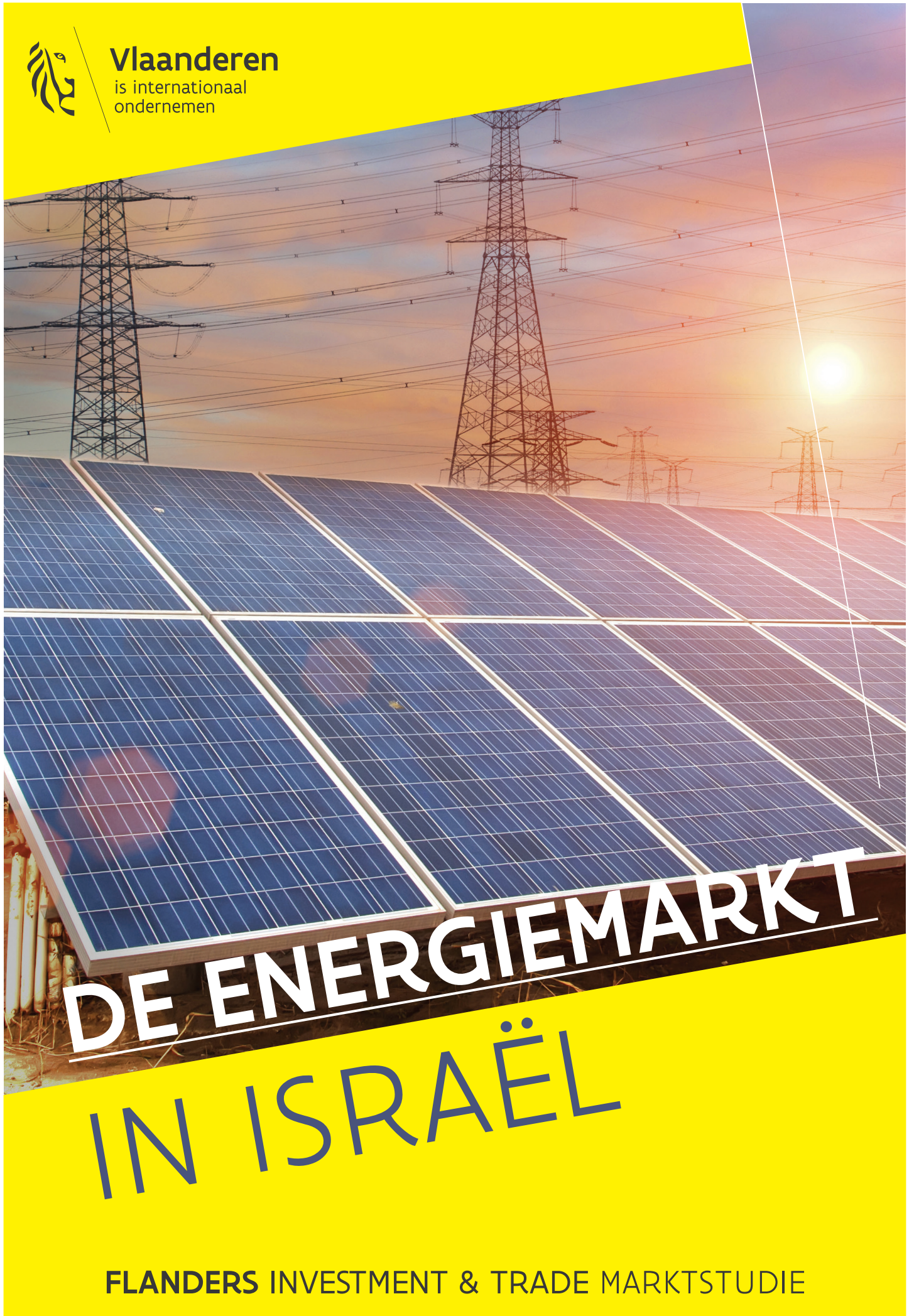

Vlaanderen
is internationaal
ondernemen

DE ENERGIEMARKT

IN ISRAËL

FLANDERS INVESTMENT & TRADE MARKTSTUDIE

Vlaanderen

is internationaal
ondernemen

De energiemarkt in Israël en de kansen voor Vlaamse bedrijven

December 2016

Jacob Lempert, Handelssecretaris

Flanders Investment & Trade

Economic Representation of Flanders

c/o Belgian Embassy

12 Abba Hillel Silver St.

Sasson Hugi Tower, 15th floor

5250606 Ramat-Gan

Israel

telaviv@fitagency.com

Inhoudstafel

Achtergrond en hervormingen van de Israëlische energiesector	2
Algemene energieproductie en -verbruik	2
Gasvelden	4
Hernieuwbare energie	5
Zonne-energie	6
Wind en hydro-elektriciteit	7
Biomassa en Biogas	8
Technologische trends	8
Parameters die de markt en de industrie zullen beïnvloeden	9
Overheidsbeleid	9
Globale prijzen	9
Aardgasproductie	10
Politiek klimaat in het Midden-Oosten en veiligheidskwesties van Israël	10
Opportunities voor Vlaamse bedrijven	11
De gasmarkt	11
Hernieuwbare energiemarkt	11
Marktaanpak	12
Websites	13

Achtergrond en hervormingen van de Israëlische energiesector

Algemene energieproductie en -verbruik

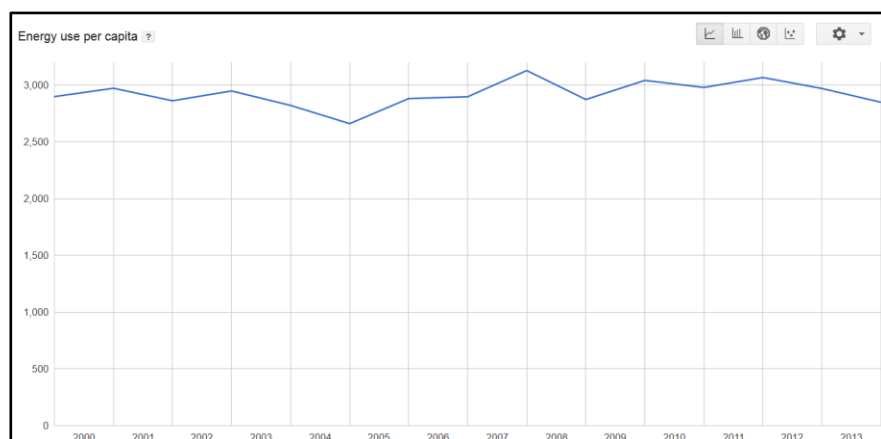
Jaarlijks verbruikt Israël ongeveer 25,6 miljoen ton olie-equivalent (Mtoe). 11 Mtoe oftewel 42% is afkomstig uit olie, 29% uit kolen en 26% uit aardgas. Hernieuwbare energiebronnen zijn goed voor slechts 0,3 miljoen toe, oftewel iets meer dan 2% van alle energieverbruik in Israël.

Indicatoren/ Israël (2014)

Key Indicators:		Key Indicators:	
Population (millions)	8.21	TPES/population (toe/capita)	2.76
GDP (billion 2010 USD)	268.11	TPES/GDP (toe/thousand 2010 USD)	0.08
GDP PPP (billion 2010 USD)	252.10	TPES/GDP PPP (toe/thousand 2010 USD)	0.09
Energy production (Mtoe)	7.48	Electricity consumption / population (MWh/capita)	6.60
Net imports (Mtoe)	16.53	CO2/TPES (t CO2/toe)	2.85
TPES (Mtoe)	22.70	CO2/population (t CO2/capita)	7.88
Electricity consumption* (TWh)	54.23	CO2/GDP (kg CO2/2010 USD)	0.24
CO2 emissions** (Mt of CO2)	64.69	CO2/GDP PPP (kg CO2/2010 USD)	0.26

Bron: International Energy Agency (2016)

Het energieverbruik per capita in Israël

Bron: de Wereld Bank (2016)

Tot 2013 produceerde de *Israel Electric Corporation (IEC)* vrijwel alle elektriciteit in het land. Sinds 2013 zijn er een groot aantal particuliere producenten op de markt gekomen. In 2016 is de particuliere productiemarkt goed voor ongeveer 30 procent van de elektriciteit.

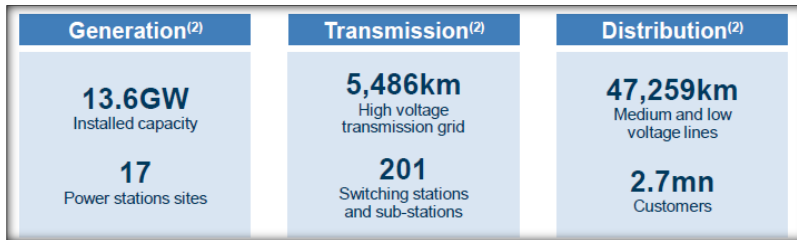
Volgens [de Bank van Israël](#) zal de elektriciteitsproductie naar verwachting minder gemonopoliseerd zijn in de komende decennia. Dat is grotendeels het gevolg van de toegenomen beschikbaarheid van aardgas en de langzame overgang naar het gebruik van hernieuwbare energie. Deze trends hebben een grote invloed op de levering van elektriciteit in Israël, omdat ze leiden tot een grotere flexibiliteit in de planning, terwijl dezelfde trends tegelijkertijd een grotere productiecapaciteitsreserve vereisen, waardoor de verwachte groei van elektriciteitsbronnen de totale vraag zal overtreffen. Deze reservecapaciteit zal nodig zijn, omdat de productie van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen (zoals zonne-energie) varieert in de loop van de dag, per seizoen en van jaar tot jaar.

De grootse aandeelhouder van de Israëlische elektriciteitsmarkt is de energieproducent *Israel Electric Corporation (IEC)*. Voor 1996 runde de staat de gehele energiemarkt, maar deze is in 1996 vrijgegeven. Sindsdien hebben, naast de IEC, drie private partijen de markt betreden. Het energietransport wordt beheerd door IEC, dit betekent dat alle energieproducerende partijen aan IEC verkopen, die de energie vervoert via het bestaande grid dat zij onderhouden.

De drie private energieproducenten zijn Dalia Power Energies, Energix en Dorad Energy. Dalia Power Energies is een consortium dat bestaat uit Energy Economy (43.3%), Hiram Epsilon (43.3%), Sigma Epsilon (3.3%) en Israel Infrastructure Fund (10%). De tweede entiteit is de hernieuwbare energie ontwikkelaar Energix. Energix is een initiatief van Asi Levinger die het bedrijf in 2009 heeft opgezet met het doel hernieuwbare energie te integreren wordt in diverse vastgoedprojecten van Alony Hetz – Best Carton Project. Dit bleek een schot in de roos, waarna Alony Hetz kort hierna een partnerschap met de Granot Group aanging en samen diverse hernieuwbare energie faciliteiten hebben opgezet die 12MW per faciliteit aan energie leveren. Opmerkelijk is dat Energix in 2011 Israël's eerste zonne-energie faciliteit heeft opgezet dat werd aangesloten op het Israëlische grid. De derde entiteit is Dorad Energy. In samenwerking met Edeltech bezitten zij diverse elektriciteitscentrales. Deze drie entiteiten verkopen de energie aan IEC die dan de energie distribueert.

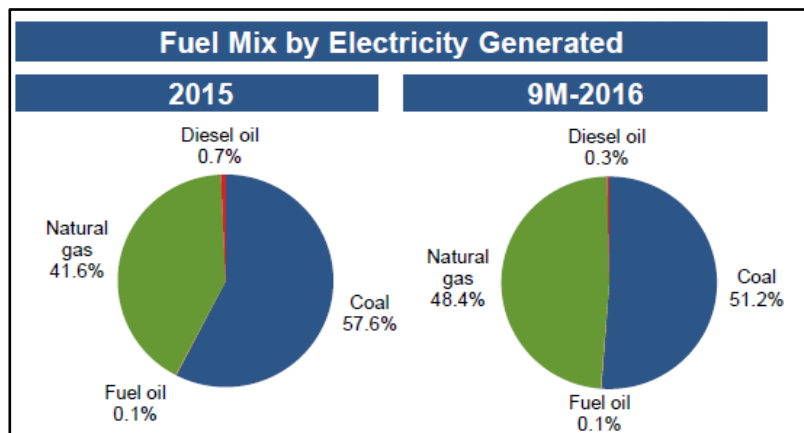
In totaal heeft Israël dertien energieproducerende faciliteiten. Twee van deze centrales produceren energie uit steenkool, namelijk de Orot Rabin (IEC) & Rotenberg (IEC) faciliteiten. Samen leveren deze powerhubs 4840 MW aan energie. Daarnaast heeft Israël acht centrales die door middel van gas elektriciteit produceren. Dit zijn Ashkelon South (Dorad), Gezer (IEC), Hagit (IEC), Mishor Rotem (IC Power/ Edeltech), Ramat Hovav, Ashdod (Edeltech), Solad Energy (Edeltech) en Tzafit (Dalia). Deze leveren 4717 MW elektriciteit. Als laatste energiebron heeft Israël ook vier faciliteiten die duurzame elektriciteit produceren: Mishor Rotem, Ashalim, Ketura Sun en Neot Hovav. Hiervan is momenteel niet bekend hoeveel ze produceren.

Activiteit van de Israël Electricity Corporation (2015)

Bron: Israël Electricity Corporation

Brandstofmix, per geproduceerde elektriciteit

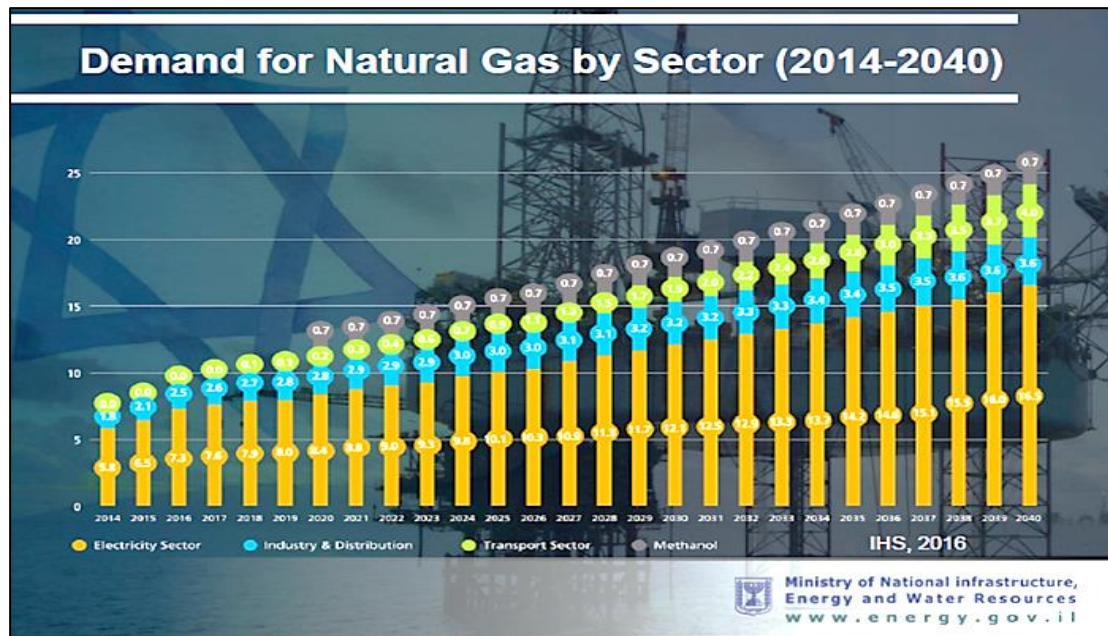
Bron: Israël Electricity Corporation

Gasvelden

Israël heeft de mogelijkheid om als energie-onafhankelijk land een nieuwe internationale positie te verwerven. De gasvelden Tamar en Leviathan zijn op dit moment de grootste aanwinsten van Israël. In 2008 is er 280 miljard kubieke meter aan gas gevonden in het [Tamar gasveld](#). Naast de 280 miljard BCM in Tamar wordt er aangenomen dat er rond de 600 miljard kubieke meter in het [Leviathan](#) reservoir zit. Vanwege het overschot in het voorzien van de lokale consumptie, zal er in de komende jaren gas worden geëxporteerd. Op dit moment wordt het percentage van de gasexport geschat op 40%, maar dit zal afhankelijk zijn van een aantal factoren zodra Leviathan operationeel wordt.

Een derde gasveld, het [Daniel gasveld](#), is onlangs ontdekt door [Isramco Negev](#) en [Modiin Energy](#). Dit reservoir bevat waarschijnlijk 300 miljard kubieke meter.

Naast deze drie grote gasvelden zijn er ook nog een aantal kleine gasvelden genaamd Dalit, Tanin, Dolphin, Karish en Samson. Een opmerkelijk feit is dat [Delek](#) en [Nobel Energy](#) verplicht zijn om drie procent van de aandelen in de gasvelden te verkopen aan Harel Group, een verzekeringsmaatschappij en [Israel Infrastructure Fund](#), een private infrastructuurfonds. Het verkopen van de aandelen is bedoeld om de gasmarkt toegankelijker te maken voor andere partijen.

Hernieuwbare energie

De focus op het gebruik van hernieuwbare energie komt voort uit het (vroegere) gebrek aan conventionele energiebronnen zoals olie en gas. Dit heeft geleid tot uitgebreid onderzoek en ontwikkeling van alternatieve energiebronnen. Israël is daardoor een van de voorlopers van innovatieve technologieën op het gebied van zonne-energie.

Hernieuwbare energie werd in 2002 op de Israëlische agenda gezet. Dit kwam door de overheidsbeslissing om tegen 2016 5% van de energieproductie uit hernieuwbare energie te laten bestaan. Het effect was dat de hele energie- en hightechwereld op deze markt sprong. Start-ups werden uit de grond gestampt, en het onderwerp was razend populair onder bedrijven en organisaties. Het doel van 5% geïnstalleerde capaciteit van hernieuwbare energie tegen 2016 werd al in 2009 bijgesteld naar het jaar 2014.

De booming hernieuwbare energiebusiness zakte een aantal jaren geleden echter in toen duidelijk werd dat de doelstellingen nooit gehaald zouden worden en, door verschillende obstakels, de toekomst niet zo veelbelovend bleek als ze in eerste instantie leek.

Deze obstakels waren onder andere:

- 1) de ontdekking van relatief grote aardgasvelden voor de kust van Israël, die de noodzaak van de ontwikkeling van hernieuwbare energie heeft afgeremd.
- 2) de monopolypositie van de Israel Electric Company die verkiest te werken met conventionele vormen van energie
- 3) het gebrek aan visie, leiderschap en daadkracht van de regering op dit gebied

- 4) een afname van de interesse; veel bedrijven in de sector hebben zich op een gegeven moment teruggetrokken, zijn failliet gegaan of zijn internationaal (waar de toewijding aan hernieuwbare energie en de bereidheid van de autoriteiten groter was) aan de slag gegaan.

De afgelopen jaren nam de interesse voor hernieuwbare energie opnieuw toe. Recentelijk hebben de overheid en de private sector besloten om meer te investeren in hernieuwbare energie, om nieuwe initiatieven te ontwikkelen en om de sector nieuw leven in te blazen.

Op dit moment is er ongeveer 2.6% geïnstalleerde capaciteit van de tegen 2020 beoogde 10% hernieuwbare energie doelen in 2020 in productie. Dat vertaalt zich in om en nabij 800 MW, en er zijn een aantal faciliteiten die op het punt staan om in gebruik te worden genomen.

In 2009 werd Israël – in een rapport van de Cleantech Group – in de top 10 geplaatst van landen met de meest schone energieopwekking. Israël focust zich vooral op energieopslag, smart grids, zonne-energie en biomassa. Met het oog op de gasontwikkelingen binnen Israël, is de kans aanwezig dat deze sector in de komende jaren steeds meer marktaandeel zal verwerven als tussenfase richting de totale energietransitie naar hernieuwbare energie. Daarnaast is Israël begonnen met de bouw van de hoogste zonne-energieschalen in samenwerking met GE, Alstom en het investeringsfonds NOY, genaamd het Megalim Solar Power project (zie hieronder meer informatie over dit project). Verder zijn er meerdere projecten in aanbouw en ontwikkeling, waaronder het [Negev Energy](#) project en een grote zonne-energie faciliteit, ontwikkeld door [EDF-EN Israel](#). Er kan dus geconcludeerd worden dat Israël steeds meer inzet op zonne-energie, wat logisch is gezien de hoeveelheid uren zon die het land heeft.

Ondanks het feit dat hernieuwbare energie een kleine markt blijft in vergelijking met de andere energiesectoren, groeide het gebruik van hernieuwbare energie in Israël het afgelopen jaar met 30%. De overgrote meerderheid van de Israëlische hernieuwbare energie komt uit zonne-energie, de rest van de markt bestaat uit wind en andere duurzame energiebronnen zoals biogas.

Zonne-energie

Sedert jaren zijn Israëlische wetenschappers en ingenieurs wereldleiders in de ontwikkeling en het gebruik van zonne-energie technologieën.

De zon schijnt in Israël bijna het hele jaar en kan dusdanig grotendeels worden benut voor de productie van hernieuwbare energie. Ongeveer 60% van het Israëlische grondgebied bestaat uit woestijn, wat een zeer gunstige geofysische basis is voor de ontwikkeling van zonne-energie. Het ministerie van Energie en Water heeft twee manieren geïdentificeerd om de productie van energie op basis van zonne-energie te ontwikkelen. De eerste is de fotovoltaïsche cellentechniek en de tweede is de thermo-solartechnologie.

In het kort zetten fotovoltaïsche cellen zonne-energie om in elektriciteit en zijn meestal gemaakt van een vel silicium dat twee elektroden scheidt. De stroom van thermo-zonne-energie komt voort uit de omzetting van zonne-energie in warmte met behulp van spiegels. De warmte wordt gebruikt om een stoomturbine aan te drijven die op zijn beurt een generator activeert die elektriciteit opwekt.

Het potentieel van fofovoltaïsche cellen en thermo-zonnetechnologie wordt al volop ingezet door Israëlische bedrijven voor installaties voor straatverlichting en andere toepassingen. Zo wordt de hoogste zonne-energiecentrale van de wereld gebouwd door Megalim Solar Power in de Negevwoestijn in Israël. Deze centrale zal gebruik maken van 50.000 spiegels die zonnestralen richten op een toren, die naar verwachting tot 121 megawatt, ongeveer 1% van de Israëlische behoefte, aan elektriciteit zal produceren. Op dit moment wordt het zonne-energieveld (PV) in Ketura geherstructureerd zodat 140.343 zonnepanelen een totale capaciteit van 40 megawatt zullen opwekken. Dit is het grootste zonnepark in Israël.

De Israëlische (technologische) expertise in deze sector komt ook tot uiting op internationaal gebied. Onlangs heeft de Israëlische Electric Corporation een contract voor \$1,3 miljard gesloten om een [project](#) van 240 MW fofovoltaïsche zonne-energie te bouwen in China. Andere Israëlische bedrijven zoals [Interdan](#) en [Shikun u'Binui](#) maximaliseren het gebruik van fofovoltaïsche energieopwekking door PV-installaties te integreren in bestaande infrastructuren zoals daken.

Ondanks alle vooruitgang wordt de ontwikkeling van zonne-energie in Israël geconfronteerd met twee enorme tekortkomingen. De eerste is geofysisch; het ontbreekt aan vacante potentiële gebieden. Een meerderheid van de potentiële gebieden waar het zonnestralsniveau optimaal is voor de benutting van zonne-energie, is bestemd als militaire zone of natuurreservaten die de installatie van zonne-energie infrastructuur onmogelijk maakt. De tweede tekortkoming is dat de efficiëntie van fofovoltaïsche cellen gedurende jaren van gebruik afneemt en onderworpen is aan bewolking, zand en warmte. De zonne-energiemarkt zal erg gebaat zijn bij toekomstige technologische ontwikkelingen in de sector.

Wind en hydro-elektriciteit

De productiekosten van windenergie zijn vrijwel gelijk aan de kosten van fofovoltaïsche technologie. Het grootste voordeel van windenergie ten opzichte van zonne-energie is dat windenergie zowel overdag als 's nachts gegenereerd kan worden.

Bij de productie van windenergie wordt de elektriciteit opgewekt door het omzetten van kinetische energie in mechanische energie. Een generator zet de draai beweging van een turbinerotor om in elektrische energie. Eén turbine kan een geïnstalleerd vermogen van meer dan 3,5 MW bereiken.

Israël heeft reeds een aantal windparken. [Afcón Holdings](#) bijvoorbeeld, heeft twee belangrijke windparken in de dorpen Ramat Sirin en Ma'ale in het noorden van Israël gefinancierd, waar 25 windturbines per stuk elk 850 kilowatt aan energie per uur produceren. Het is zeker dat windenergie potentieel heeft in Israël en dat de ontwikkeling van dergelijke windenergieprojecten zal worden voortgezet in de komende jaren. Een goed voorbeeld van een toekomstig project is de bouw van zes windparken op de Golanvlakte, goed voor 100 MW. De bouw van deze turbines zal door buitenlandse bedrijven in samenwerking met de Israel Aerospace Industries worden gefinancierd (investering van ongeveer 43 miljoen euro). Ook zijn er bijkomende licenties uitgegeven voor de bouw van 500 MW aan windenergieprojecten.

Biomassa en Biogas

Biomassa en biogas zijn algemene benamingen voor technologieën die organische materialen gebruiken om energie te produceren. Dit kan worden bereikt door verschillende technieken, zoals het genereren van energie door middel van afvalverbranding. Een andere techniek is de vergisting van organische materialen die stoffen produceren die op hun beurt kunnen worden gebruikt om energie op te wekken. Afvalverbranding en gastechnologieën hebben waardevolle voordelen: een hoge energie-efficiëntie, besparing van transmissiekosten, efficiëntie qua landgebruik en recycling van afval.

Israëlische bedrijven zijn pioniers in het opwekken van stroom uit biomassa-technologie. [Arrow Ecology](#) heeft een biologische toepassing op de markt gezet die methaانبogas produceert uit biologisch afbreekbaar afval, met behulp van het recyclen van metalen, glas en kunststoffen. Arrow Ecology werkt onder andere met de gemeente Tel Aviv en heeft vestigingen in Australië. Daarnaast heeft Arrow Ecology contracten getekend voor fabrieken in de Verenigde Staten, Mexico en Spanje. Andere Israëlische start-ups zoals [Environmental Systems and Technology \(EST\)](#) hebben soortgelijke technologieën ontwikkeld.

Technologische trends

De energiebedrijven richten zich tegenwoordig steeds meer op de ontwikkelingen binnen de IoT sector en de mogelijke invloed hiervan op het huidige (hernieuwbare) energiemodel. Deze veranderende energiemarkt doet veel stof opwaaien en brengt dus veel nieuwe spelers met zich mee zoals Google, Intel en IBM. De overgang naar een steeds meer online gebaseerde energiemarkt zorgt voor nieuwe technologische innovaties. Een groot aantal vernieuwende bedrijven in de sector beschikken over het vermogen om de energiemarkt drastisch te (doen) veranderen, voornamelijk op het gebied van windenergie, zonne-energie, energieopslag en energie-efficiëntie. Een voorbeeld is [Brenmiller Energy](#), dat een innovatieve methode van energieopslag heeft ontwikkeld. Veel van de Israëlische energie start-ups zijn tweejaarlijks aanwezig op de Eilat-Eilat conferentie in Eilat. Deze conferentie beoogt een dialoog te creëren over de mogelijkheden van energieopslag, energieverbruik en het integreren van hernieuwbare energie op het grid. Daarnaast wordt er gesproken over diverse zonne-energietoepassingen, hoe smart city Eilat nu voor 70 procent op zonne-energie wordt gerund en hoe zij van plan zijn om naar 100 procent hernieuwbare energie te gaan.

Parameters die de markt en de industrie zullen beïnvloeden

Overheidsbeleid

Olie en gas

Het Israëlische Hooggerechtshof besloot in maart 2016 dat de overheid haar huiswerk moest overdoen en de overeenkomst moest herzien betreffende de zogenaamde stabiliteitsclausule van de gasovereenkomst van (het verreweg grootste) gasveld Leviathan. De herziene versie van deze overeenkomst werd in mei goedgekeurd. De sector werd meegedeeld dat deze overeenkomst de nodige stabiliteit zal creëren om langetermijninvesteringen voor de ontwikkeling van de olie- en gassector mogelijk te maken.

Hernieuwbare energie

Het huidige beleid van de Israëlische overheid is bemoedigend om hernieuwbare energieprojecten te ontwikkelen. Er is echter nog steeds een enorme hoeveelheid bureaucratie die moet worden aangepakt vooraleer duurzame energie een belangrijke speler op de Israëlische markt kan worden.

Globale prijzen

Gas

Er zijn tegenstrijdige evaluaties over de toekomstige ontwikkeling van de gasprijzen. Sommige deskundigen beweren dat een stijging van de gasprijzen kan worden verwacht als gevolg van een enorme toename van de vraag. Dit zal meer ambitieuze investeringen (met name in de infrastructuur) en het realiseren van internationale overeenkomsten mogelijk maken.

Aan de andere kant zijn er experts die anders beweren. Volgens Dr. Charles Ellinas, de vorige Executive President van het Cypriotische olie- en gasbedrijf zijn de "gasprijzen in Europa \$ 4,5 per unit in 2016. Je zult geen enkele analist of expert in de industrie vinden die optimistisch genoeg is om te verwachten dat deze prijs zal verdubbelen in de komende tien jaar. In feite kunnen de gasprijzen voor altijd laag blijven gezien het klimaatakkoord van Parijs en de impact ervan op hernieuwbare energie en de overvloed aan vloeibaar gas op de wereldmarkt nu de piekvraag naar energie in Europa voorbij is. Ellinas gelooft ook dat de lopende besprekingen tussen de Israëlische overheid en Cyprus en Griekenland over gasexport naar Europa op niets zullen uitlopen. "De voorgestelde pijplijn is technisch haalbaar, maar de uitvoering zal zeer uitdagend zijn," aldus Ellinas.

Hernieuwbare energie

Vele factoren spelen, en zullen een rol blijven spelen bij het bepalen van de kosten voor de industrie en voor de consument. Deze zijn o.m.:

- Prijzen en beschikbaarheid van gas: hoe goedkoper en beschikbaarder het gas, des te lager de bereidheid om naar alternatieve energiebronnen om te schakelen.

- **Beleid en regelgeving:** uit het verleden is gebleken dat het grootste obstakel voor een ontwikkelde Israëlische hernieuwbare energie-industrie en markt het beleid en de regelgeving van de overheid is geweest. Door gebrek van steun van de overheid werden investeringen in de industrie risicovol of niet economisch haalbaar geacht, en bleven prijzen onrealistisch hoog voor de eindgebruikers.
- **Economische en technologische ontwikkelingen op de internationale markt en in Israël:** onvoorspelbare factoren kunnen een marktversturende werking hebben op de investeringen in de industrie en de prijzen voor de eindgebruikers

Aardgasproductie

Diverse positieve en belangrijke ontwikkelingen in de loop van 2016 wijzen erop dat de investeringen in de gasector in Israël weer aan het stijgen zijn. Waaronder:

- Het Griekse olie en gasexploratie bedrijf Energean, die de Karish en Tanin offshore-gasvelden in handen heeft, zegt dat gasproductie zou kunnen beginnen in 2020 en dat de kosten van de ontwikkeling van het gebied ongeveer \$ 1 miljard zullen bedragen. Karish en Tanin bevatten samen naar schatting 68 miljard kubieke meter aardgas.
- De Leviathan partners (Delek en Nobel Energy) hebben een plan ingediend voor de ontwikkeling van het enorme Israëlische offshore-gasveld. Dat plan is, na een lang weg af te hebben gelegd, goedgekeurd. De partners hebben aangekondigd dat het werk in het eerste kwartaal van 2017 van start zal gaan en dat een budget van \$77 miljoen uitgetrokken is voor het boren. De partners streven ernaar om de productie vóór eind 2019 te laten starten.

Deze, en andere, indicatoren geven aan dat intensieve activiteiten met betrekking tot de ontwikkeling van de Israëlische gasector op korte termijn te verwachten zijn.

Politiek klimaat in het Midden-Oosten en veiligheidskwesties van Israël

Er zijn nationale, regionale en internationale [aspecten en belangen](#) die de overeenkomsten en samenwerkingsverbanden tussen Israël en andere landen (Turkije, Griekenland, Cyprus, Jordanië en Egypte bijvoorbeeld) in deze sector beïnvloeden. Tegelijkertijd heeft Israël's toenemende marktpositie in de gasector aanzienlijke invloed op haar betrekkingen met de buur- en andere landen.

Een belangrijke factor die een rol speelt in deze kwestie is de conflictsituatie waar Israël soms mee te maken heeft. Dergelijke kwesties kunnen soms hevige gevolgen hebben voor de bilaterale betrekkingen met verschillende landen en regio's, en kunnen een impact hebben op de lokale economie.

Opportunities voor Vlaamse bedrijven

De gasmarkt

Volgens de Israëlische Federatie van Kamer van Koophandel bestaat er een verscheidenheid aan lange- en kortetermijnmogelijkheden op de Israëlische markt. Lokale bedrijven kunnen geïnteresseerd zijn in samenwerking met bedrijven op basis van strategische partnerships, projectfinanciering, subcontracten of het aanschaffen van producten of knowhow. Men beseft, aldus de Federatie, dat zonder strategische buitenlandse partners, die ook grote financiële mogelijkheden met zich mee kunnen brengen, het productieniveau beperkt zal blijven. Vanwege dit feit en het feit dat het gaat om een relatief nieuwe industrie voor Israël, is de huidige lokale technische expertise op dit moment beperkt wat zodoende opportunititeiten in verschillende domeinen oplevert zoals:

- Chemische & industriële gas apparatuur
- Chemicaliën en industriële gassen (excl. petroleum gebaseerde producten)
- Civiele techniek en werken
- Corrosiecontrolesystemen en apparatuur
- Designdiensten
- Milieutechnologie
- Exploratie technologieën (boren,...)
- Filtratie en behandeling van gas en vloeistof
- Brandbescherming
- Oliebewerking en energieopwekkingsapparatuur
- Waterbouw (incl. offshore constructies)
- Machinebouw
- Behandeling van metalen en coatings
- Mijnbouwapparatuur
- Leidingen, slangen & pijpleidingapparatuur
- Procestechologie
- Pompen en kleppen
- Hittebestendige producten

Hernieuwbare energiemarkt

Het Samuel Neaman Institute plaatste Israël in oktober 2015 op nummer 1 voor cleantechinnovaties in een ranglijst met 40 innovatieve economieën. Niettemin is er een duidelijke discrepantie tussen het innovatieve niveau van Israël en het vermogen om deze technologieën te commercialiseren, waarvoor Israël was gerangschikt op nummer 8.

Een onderzoek van het Instituut heeft verder vastgesteld dat naast het feit dat deze industrie jong is en in de vroege ontwikkelingsfase zit, de markt ernstig te kort schiet in de commercialisering van technologieën. Specifieke beleidsmaatregelen van de overheid kunnen één manier zijn om dit probleem op te lossen. Samenwerking met andere, meer volwassen en reeds gevestigde bedrijven, kan een andere oplossing zijn.

Dit is waarschijnlijk een van de sterkste incentives voor de Israëlische regering om de ontwikkelingen in de sector te stimuleren en de bureaucratische hindernissen die de sector tot voor kort hebben geplaagd te verlichten.

- Op dit moment wordt in het gehele land slechts 2,6% van de totale energievoorziening opgewekt uit duurzame energie, voornamelijk zonne- en windenergie. Tegen 2020 dient Israël haar doelstellingen te bereiken om 10% van de elektriciteitsvoorziening uit hernieuwbare bronnen te genereren. In 2030 heeft de overheid zich 17% als doel gesteld.
- De productie van zonne-energie zal opgeschroefd moeten worden. Komende tijd wordt verwacht dat 1000 MW opgewekt wordt uit hernieuwbare energie. In 2017 wilt de regering er nog eens 1000 MW bij. Om dit te bereiken is er vraag naar investeerders, ontwikkelaars, producenten en leveranciers van onderdelen en vernieuwende technologieën.
- De regering wil in de nabije toekomst stevig inzetten op windenergie. Er is met name een grote vraag naar de ontwikkeling van windturbines.

Marktaanpak

Er zijn verschillende opties voor het betreden van de Israëlische markt afhankelijk van, onder andere, het soort project in kwestie, de aard van de samenwerking en de kenmerken van het geïnteresseerde Vlaamse bedrijf.

Als een project geïnitieerd wordt door een openbare instantie wordt meestal een internationale tender uitgeschreven (zie bijvoorbeeld [hier](#)). In zo'n geval kan men rechtstreeks deelnemen of kan men samenwerken met een ander (lokaal) bedrijf.

Doorgaans is het meest waarschijnlijke scenario bij tenders dat een bedrijf meedoet aan een project als onderaannemer.

Het is niet verstandig te wachten tot een tender gepubliceerd is. Op dat ogenblik zal het wellicht te laat zijn om contacten te leggen en een partner te vinden. Daarom is het verstandiger als men vooraf contacten legt met één of meer relevante [Israëlische bedrijven](#). Een dergelijke benadering kan voordelig zijn, niet alleen met het oog op toekomstige tenders, maar ook voor het identificeren van andere zakelijke opportuniteiten in Israël.

Er kan veel verteld worden over [zakendoen in Israël](#). In een notendop is het volgende van belang.

1. Zorg ervoor dat u het Israëlische bedrijf de juiste info geeft, inclusief:
 - a. Een 'one pager' die uw producten beschrijft, met nadruk op:
 - De toegevoegde waarde van het product (uw Unique Selling Proposition)
 - De voordelen van uw bedrijf/ producten/ diensten ten opzichte van (goedkopere) concurrenten.
 - b. Indien beschikbaar is het raadzaam technische informatie/ gegevens toe te voegen.

Andere belangrijke factoren:

2. Er is een verschil in business mentaliteit tussen Israël en België en dit mag niet worden onderschat. Zie bv. [‘tips & tricks’](#) evenals [een uitgebreide brochure](#) met veel uitgebreide info.
3. Het is raadzaam een advocaat te contacteren vóór de ondertekening van een contract (wegens, bv., de andere distributiewetgeving).
4. Zie [De Israëlische wet en business praktijk](#) met betrekking tot handelsagenten en distributeurs.
5. Business en financiële info. Deze vindt u bij bv. [D & B](#).

Websites

Conferenties

- [Hadera Energy Tech Conference](#)
- [CleanTech Summit and Exhibition](#)
- [Eilat-Eilat Renewable and Clean Energy Conference](#)
- [6th Israeli Energy Storage Conference 2017](#)

Databases

- [Duurzame-energiebedrijven](#)
- [Energy Efficiency Technologies Israel Cleantech Company Catalogue](#)
- [Statistieken/ International Energy Agency](#)

Meer info

- [Israeli gas opportunities](#)
- [Israeli Oil & Gas Sector Economic and Geopolitical Aspects: Distinguish between the Impossible, the Potential and the Doable](#)
- [Het ministerie van Nationale Infrastructuur, Energie en Water](#)

- [Long-Term Trends in the Supply and Demand of Electricity in Israel](#)
- [Electricity Authority](#)
- [The Israel Electric Corporation \(IEC\)](#)
- [Dalia Power Energies](#)
- [Ashalim Solar Thermal Power Station](#)
- [Yam Pro Energy](#)
- [Israel Natural Gas Lines](#)
- [Green Energy Association of Israel](#)
- [Enkele lopende en toekomstige zonne-energieprojecten in het zuiden van Israël](#)

Nieuws

- [Energie nieuws van Globes \(Een Israëlische economische krant\)](#)
- [Israel: The "Energy Island's" Transition to Energy Independence](#)
- [Israel crawls toward green power future with proposed renewable energy law](#)

- [Israel's largest solar energy array inaugurated](#)
- [The Israeli renewable energy and energy efficiency industry](#)
- [The Israeli Smart Energy Association](#)
- [Israel Could Become Major Global Energy Player in The Wake Of Leviathan Gas Deal](#)